

FAQ

FOCUSED AND QUICK

Issue 116

Sep 5, 2017

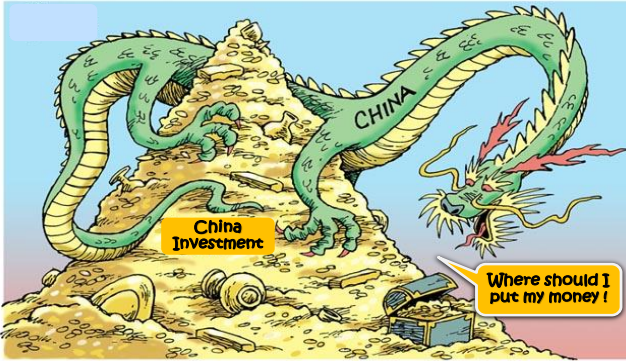
เส้นทางการลงทุนจากแดนมังกร

ชลิตา แท่งเพชร และ วรินทร์ วงศ์อุไร

บทความนี้เป็นทรัพย์สินของธนาคารแห่งประเทศไทย
การกล่าว สัต หรืออ้างอิง ข้อมูลบางส่วนตามสมควรในบทความนี้
จะต้องกระทำโดยถูกต้อง และอ้างอิงถึงผู้เขียนและธนาคารแห่งประเทศไทย โดยชัดเจน

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน
ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

เส้นทางการลงทุนจากแดนมังกร
ชลิตา แท่งเพชร และ วรีณี วงศ์อุไร

จีนได้เปลี่ยนแปลงสถานะจากประเทศผู้รับการลงทุน มาเป็นประเทศผู้ลงทุนอันดับต้นๆ ของโลก และกลายมาเป็นผู้ลงทุนที่มีความสำคัญกลุ่มหนึ่งของไทยหลังจากที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจของจีนหันมาให้ความสำคัญกับการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากขึ้น

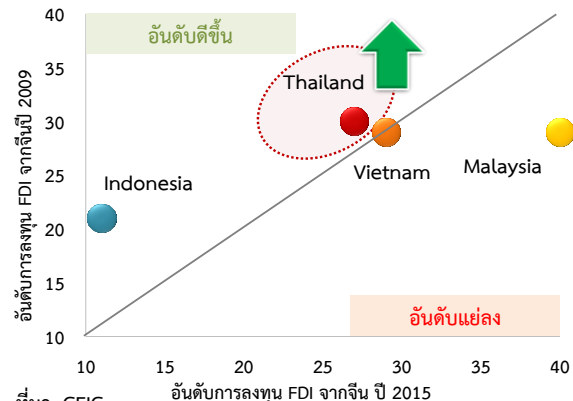
ในช่วงที่ผ่านมาจีนเป็นกลุ่มนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนต่อเนื่องในไทยและขยายอันดับการลงทุนขึ้น จากที่เคยมีสัดส่วนยอดคงค้างการลงทุนในไทยร้อยละ 0.5 ต่อการลงทุนโดยตรงจากทุกประเทศในปี 2006 เป็นร้อยละ 1.8 ในปี 2016 และกลายมาเป็นผู้ลงทุนลำดับที่ 9 ซึ่งการลงทุนของจีนในไทยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ไทยเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกสินค้า กระจายความเสี่ยง และร่วมดำเนินโครงการกับภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเข้ามาลงทุนของจีน ภาครัฐควรสร้างสถานะแวดล้อมที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี และส่งเสริมการลงทุนในกิจการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งติดตามความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้จากการเข้ามาลงทุนของจีนอีกด้วย

1. บทนำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของจีนในอดีตที่ได้มุ่งส่งเสริมให้ทั้งภาครัฐและเอกชนของจีนออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากขึ้น ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งเน้นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยหันมาให้น้ำหนักกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากขึ้น ลดการพึ่งพาการส่งออก และให้ความสำคัญกับอุปสงค์ในประเทศ ทั้งเพิ่มบทบาทของจีนในประชาคมโลก รวมถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองในภูมิภาค ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น ส่งผลให้จีนเปลี่ยนแปลงสถานะจากประเทศผู้รับการลงทุนโดยตรงอันดับหนึ่งของโลกมาเป็นประเทศผู้ลงทุนสุทธิในปี 2016

การลงทุนโดยตรงของจีนเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาคของโลก รวมทั้งอาเซียนและไทย ทั้งนี้ ไทยเป็นผู้รับการลงทุนที่สำคัญอันดับที่ 27 ของจีนในปี 2015 เทียบกับอันดับที่ 30 ในปี 2009 (รูป 1) สะท้อนว่าจีนให้ความสำคัญกับการลงทุนในไทยเพิ่มขึ้น **บทความนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นโยบายการลงทุนของจีนและผลของนโยบายการลงทุนจีนต่อเศรษฐกิจไทย**

รูป 1 อันดับประเทศผู้รับทุนโดยตรงจากจีน (China Outward Direct Investment ranking)

ที่มา: CEIC
หมายเหตุ: มีประเทศที่รายงานการลงทุนทั้งหมด 180 ประเทศ

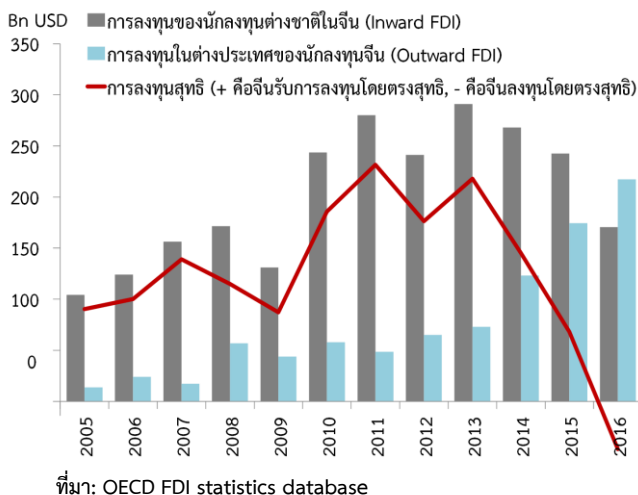
2. นโยบายการลงทุนในต่างประเทศของจีนและบทบาทของจีนในภูมิภาคเอเชีย

2.1 นโยบายการลงทุนของจีน

ในอดีตจีนเป็นประเทศผู้รับการลงทุนโดยตรงสุทธิมาโดยตลอดจากนโยบาย Open Door Policy ของภาครัฐ ที่เริ่มตั้งแต่ยุคของเติ้ง เสี่ยวผิง ในปี 1978 เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าจีนต้องการเทคโนโลยีและ

เงินลงทุน โดยนโยบายนี้ส่งผลให้มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในจีน (Inward FDI) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปี 2000 รัฐบาลได้ประกาศนโยบาย Go Out Strategy โดยสนับสนุนให้คนจีนออกไปลงทุนในต่างประเทศ (Outward FDI) มากขึ้น เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันด้วยการย้ายฐานการผลิตเพื่อแสวงหาประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพ โดยเฉพาะการเรียนรู้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง (Move up value chains) ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปี ฉบับที่ 12 (ปี 2010-2015) ที่สนับสนุนให้ผู้ประกอบการจีนออกไปลงทุนในธุรกิจที่หลากหลาย โดยสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศตั้งแต่ระดับมณฑล ลดขั้นตอนที่ยุงยากและซับซ้อน รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุนผ่าน China Development Bank และ Export-Import Bank of China ส่งผลให้มูลค่า Outward FDI ของจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนในปี 2016 จีนมีมูลค่า Outward FDI สูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 217.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวถึงร้อยละ 24.5 จากปีก่อนหน้า ถือเป็นผู้ลงทุนอันดับที่ 2 ของโลก รองจากสหรัฐฯ และเป็นปีแรกที่จีนมีมูลค่า Outward FDI สูงกว่า Inward FDI ส่งผลให้จีนมีสถานะกลายเป็น **ประเทศผู้ลงทุนโดยตรงสุทธิ** ในปีดังกล่าว (รูป 2)

รูป 2 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Inward FDI) และการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Outward FDI) ของจีน

ทั้งนี้ การที่ภาครัฐสนับสนุนให้ภาคธุรกิจจีนออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างการลงทุนโดยตรงของจีนเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต

โดยในปี 2010 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นของภาครัฐวิสาหกิจซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70.5 ของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของภาคที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน แต่ในปี 2013 การลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนเริ่มมีมูลค่าสูงกว่าภาครัฐวิสาหกิจเป็นครั้งแรก โดยสัดส่วนของภาครัฐวิสาหกิจลดลงเหลือเพียงร้อยละ 43.9 อีกทั้งรูปแบบการลงทุนมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนใหม่ (greenfield investment) เป็นการลงทุนเพื่อควบรวมกิจการ (merger and acquisition) มากขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาจีนประสบปัญหาเงินทุนไหลออกอย่างรุนแรง เป็นผลจากทั้งแนวโน้มเงินทุนโดยตรงที่ไหลออกไปลงทุนนอกประเทศมากขึ้น ขณะที่เงินลงทุนโดยตรงจากต่างชาติที่ไหลเข้าจีนกลับมีแนวโน้มชะลอตัว รวมทั้งการเก็งกำไรค่าเงินส่งผลให้รัฐบาลจีนเริ่มกังวลและออกมาตรการเพื่อชะลอการไหลออกของเงินทุน โดยตั้งแต่ช่วงปลายปี 2016 ทางการเงินได้เพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาอนุมัติเงินทุนไหลออกมากขึ้นเพื่อไม่ให้เงินลงทุนดังกล่าวเป็นเพียงแค่การเก็งกำไรระยะสั้น (hot money) รวมทั้งพยายามสนับสนุนให้การออกไปลงทุนในต่างประเทศของนักลงทุนจีนเป็นการลงทุนที่มีคุณภาพ

2.2 โครงสร้างและจุดประสงค์การลงทุนของจีน

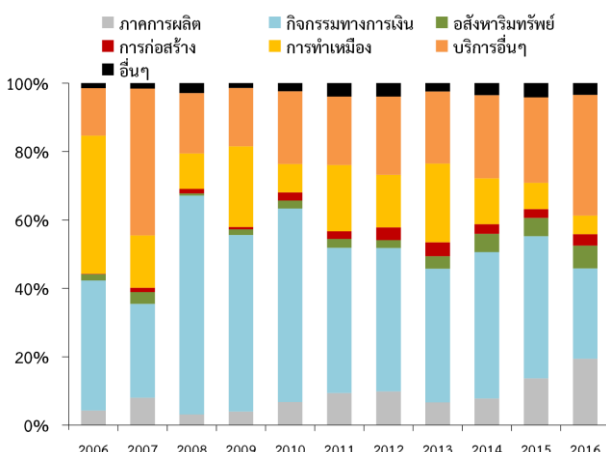
เมื่อพิจารณาโครงสร้างการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของจีนในทศวรรษที่ผ่านมา พบว่าในช่วงแรกเป็นการเน้นการลงทุนเพื่อแสวงหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ (resource seeking) และเพื่อหาตลาดใหม่หรืออีกส่วนแบ่งการตลาด (market seeking) ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาที่มีแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์และมีต้นทุนค่าแรงที่ถูก โดยเฉพาะธุรกิจอุตสาหกรรมเหมืองแร่ การขายส่ง และขายปลีก เกษตรกรรม ป่าไม้และประมง ขนส่ง รวมทั้งการลงทุนในภาคการผลิต เช่น สิ่งทอ รองเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า แต่ในช่วงหลังปี 2010 เป็นต้นมา จีนได้เปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจจากการมุ่งเน้นอัตราการขยายตัวมาเป็นการเติบโตอย่างมีคุณภาพ เพื่อรักษาศักยภาพและเสถียรภาพเศรษฐกิจในระยะยาว ส่งผลให้ธุรกิจจีนมีการกระจายการลงทุนไปใน

หลากหลายสาขาธุรกิจมากขึ้น (รูป 3) โดยในระยะหลังจีนให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ ดังนี้

1) **แสวงหาประสิทธิภาพการผลิตหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ (efficiency seeking)** กลยุทธ์หนึ่งของการยกระดับความสามารถในการแข่งขันไปสู่การผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงของจีน ได้แก่ การเข้าไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ภาคการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รวมถึงการวิจัยและพัฒนา (R&D) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ ผ่านการเข้าซื้อกิจการและจัดสิทธิบัตร ตั้งแต่การสร้างโปรแกรมใหม่ๆ ไปจนถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร (internet infrastructure) (Reuters report, 2015)

2) **แสวงหาผลตอบแทน เพิ่มศักยภาพและกระจายความเสี่ยงจากการลงทุนในสินทรัพย์ (strategic asset seeking)** ยกตัวอย่างเช่น อสังหาริมทรัพย์ และภาคบริการที่มีการลงทุนในหลากหลายประเทศมากขึ้น ทั้งประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาที่คาดว่าจะให้ผลตอบแทนดีกว่า

รูป 3 สัดส่วนมูลค่าการลงทุนของจีนรายอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: **บริการอื่นๆ** ได้แก่ การขายส่งและขายปลีก การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า บริการเกี่ยวกับที่พักอาศัย วิจัยทางวิทยาศาสตร์ การกีฬา ความบันเทิงและนันทนาการ ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร บริการสารสนเทศและการสื่อสาร การศึกษาและสุขภาพ
อื่นๆ ได้แก่ เกษตรกรรม ป่าไม้ ประมง การผลิตไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำ

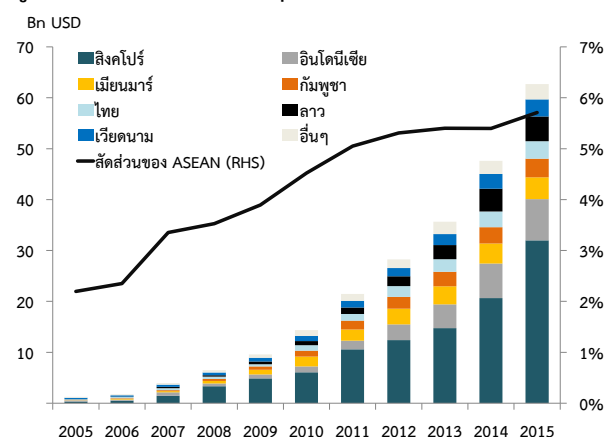
ที่มา: Ministry of Commerce People's Republic of China, CEIC

¹ World Economic Forum "The Global Competitiveness Report 2016-2017"

2.3 การเข้ามาลงทุนในภูมิภาคอาเซียนของจีน

นโยบายการลงทุนโดยตรงของจีนที่เปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุนในภูมิภาคเอเชียอย่างมาก ซึ่งในปี 2015 จีนมียอดคงค้างการลงทุนในเอเชียสูงสุดถึงร้อยละ 70 โดยเฉพาะในฮ่องกงและสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศศูนย์กลางทางการเงินก่อนนำเงินไปลงทุนต่อในประเทศที่สาม รองลงมาได้แก่กลุ่มประเทศอาเซียน โดยหากไม่นับรวมการลงทุนในสิงคโปร์แล้วพบว่า การลงทุนโดยตรงส่วนใหญ่ของจีนอยู่ในประเทศอินโดนีเซีย ลาว เมียนมา กัมพูชา ไทย และเวียดนาม ตามลำดับ (รูป 4) โดยความต้องการลงทุนในลาว เมียนมา และเวียดนาม เกิดจากความได้เปรียบด้านตลาดแรงงาน ทั้งด้านต้นทุน คุณภาพ และปริมาณ ในขณะที่การลงทุนในอินโดนีเซียและไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการขยายตลาดและฐานการผลิต ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการลงทุนในอินโดนีเซียมากกว่าไทย เนื่องจากอินโดนีเซียมีทรัพยากรทางธรรมชาติหลากหลาย โดยเฉพาะถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ โลหะต่างๆ และมีความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Index)¹ ใน 3 ด้านที่ดีว่าไทย² ได้แก่ ความพร้อมในภาคสถาบัน (1st pillar: institution) รวมถึงขนาดตลาดที่ใหญ่กว่า (10th pillar: market size) และนวัตกรรม (12th pillar: innovation) โดยเฉพาะการทำวิจัยและพัฒนา (company spending on R&D, university industry collaboration in R&D) และความพร้อมของนักวิทยาศาสตร์และวิศวกร (availability of scientists and engineers)

รูปที่ 4 ยอดคงค้างการลงทุนต่างประเทศของจีนในอาเซียน

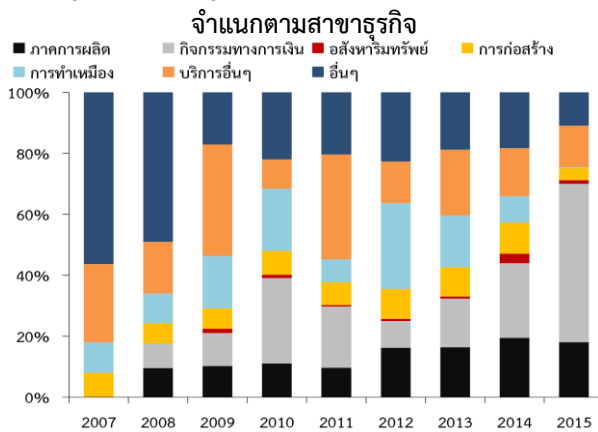

ที่มา: Ministry of Commerce People's Republic of China, CEIC

² จากการจัดอันดับในปี 2016-2017 อินโดนีเซียมีความสามารถในการแข่งขันในด้านความพร้อมในภาคสถาบัน ขนาดตลาด และนวัตกรรมที่อันดับ 56 10 และ 31 ตามลำดับ ในขณะที่ไทยได้อันดับที่ 84 18 และ 54 ตามลำดับ

สำหรับอุตสาหกรรมหลักที่จีนเข้ามาลงทุนในอาเซียน ได้แก่ ภาคการผลิต กิจกรรมทางการเงิน ภาคบริการ และการก่อสร้าง รวมทั้งเกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง (รูป 5) นอกจากนี้ อาเซียนยังได้รับผลดีจากยุทธศาสตร์เส้นทางการค้าของจีน (Belt and Road Initiative: BRI)³ ที่ประกาศอย่างเป็นทางการในปี 2013 โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงเส้นทางค้าทั้งทางบก (Silk Route Economic Belt) และทางทะเล (Maritime Silk Route) ซึ่งทำให้ในปี 2015 จีนมีมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 14.8 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากการลงทุนใน 49 ประเทศที่อยู่ในเส้นทางการค้า ขยายตัวร้อยละ 18.2 จากปีก่อนหน้า โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในประเทศสำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ คาซัคสถาน ลาว อินโดนีเซีย รัสเซีย และไทย (Ministry of Commerce People's Republic of China) ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวคาดว่าจะทำให้จีนเข้ามาลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้น อาทิ ธุรกิจพลังงาน การขนส่งและโลจิสติกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในการขนส่งทางราง และทำเรื่อน้ำลึกในอาเซียน ซึ่งอาจมีการสนับสนุนจากจีนทั้งในรูปแบบของแหล่งเงินทุน การผลิต การจัดหาอุปกรณ์ และการบริการด้านก่อสร้าง

รูป 5 สัดส่วนมูลค่าการลงทุนของจีนในอาเซียน

หมายเหตุ: บริการอื่นๆ ได้แก่ การขายส่งและขายปลีก การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า บริการเกี่ยวกับที่พักอาศัย วิจัยทางวิทยาศาสตร์ การกีฬา ความบันเทิงและนันทนาการ ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร บริการสารสนเทศและการสื่อสาร การศึกษาและสุขภาพ
อื่นๆ ได้แก่ เกษตรกรรม ป่าไม้ และประมง การผลิตไฟฟ้า ก๊าซ และน้ำ

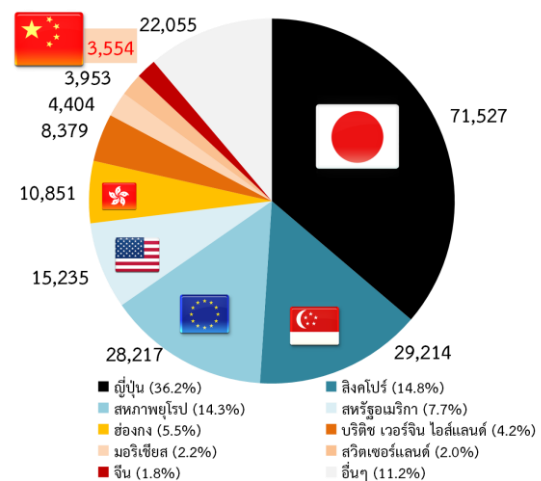
ที่มา: Ministry of Commerce People's Republic of China, CEIC

³ รัฐบาลจีนคาดหวังว่าธนาคารเพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank: AIIB) ซึ่งจัดตั้งในปี 2016 จะช่วยสนับสนุนในด้านเงินทุนและช่วยผลักดันให้ BRI ประสบความสำเร็จ

3. บทบาทการลงทุนโดยตรงของจีนในไทย

หากมองในมุมมองของไทยโดยพิจารณามูลค่ายอดคงค้างการลงทุนโดยตรงในไทย (Foreign Direct Investment : FDI) พบว่า การลงทุนของจีน (ไม่นับการลงทุนทางอ้อมผ่านฮ่องกง) ททยอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยในปี 2016 จีนกลายเป็นผู้ลงทุนลำดับที่ 9 ของไทยและมีสัดส่วนยอดคงค้างการลงทุนอยู่ที่ร้อยละ 1.8 ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรวมของไทย เพิ่มขึ้นจากลำดับที่ 17 ในปี 2006 ซึ่งมีสัดส่วนที่ร้อยละ 0.5 (รูป 6)

รูป 6 มูลค่ายอดคงค้าง FDI จำแนกตามประเทศผู้ลงทุน ณ ไตรมาสที่ 4 ปี 2016 (197,388 ล้านดอลลาร์ สรอ.)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

การลงทุนโดยตรงของจีนในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีพัฒนาการที่สามารถแบ่งตามลักษณะการลงทุนในกลุ่มธุรกิจต่างๆ ได้เป็นสามช่วง ช่วงแรกปี 2006-2008 การลงทุนส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคการผลิต เช่น การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า และการผลิตสิ่งทอ โดยมีมูลค่า FDI⁴ เฉลี่ยที่ 23 ล้านดอลลาร์ สรอ./ปี ช่วงที่สอง ปี 2009-2012 เป็นการลงทุนในภาคการเงินเพื่ออำนวยความสะดวกด้านบริการทางการเงินให้กับภาคธุรกิจอื่นๆ จากจีน ผ่านการควบรวมกิจการและการเพิ่มทุนอย่างต่อเนื่อง โดยมีมูลค่า FDI เพิ่มขึ้นกว่า 10 เท่าเป็นเฉลี่ยที่ 260 ล้านดอลลาร์ สรอ./ปี ช่วงที่สามปี 2013-2016 ลักษณะการลงทุนมีการกระจายตัวในหลายภาคธุรกิจและหลายขนาดมากขึ้น โดยมีเงินทุน

⁴ มูลค่า FDI รวมทุกภาคธุรกิจไม่นับรวมสินค้าระหว่างบริษัทในเครือ

ไหลเข้าทั้งในภาคการผลิต ภาคอสังหาริมทรัพย์ ภาคก่อสร้างและภาคการเงิน และมีเงินลงทุน FDI เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 331 ล้านดอลลาร์ สรอ./ปี และในอนาคตจีนยังมีความสนใจที่จะจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาเพื่อใช้ไทยเป็นฐานการขยายตลาดใน CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม) รวมถึงการลงทุนในเขตเศรษฐกิจที่รัฐบาลไทยให้การส่งเสริมอีกด้วย

3.1 เป้าหมายการลงทุนของจีนในไทย

สำหรับประเทศไทย จีนมีเป้าหมายในการลงทุนเพื่อ

1) ใช้เป็นฐานการผลิตและส่งออก เพื่อส่งสินค้าไปประเทศเป้าหมายของจีน เช่น การลงทุนในธุรกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง การผลิตและประกอบแผงเซลล์แสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก Thailand Board of Investment (BOI) (ตาราง 1) โดยเฉพาะแผงเซลล์แสงอาทิตย์ที่จีนเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกอันดับหนึ่งของโลก ส่งผลให้การส่งออกเซลล์แสงอาทิตย์ของไทยเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดตั้งแต่ปี 2015 เป็นต้นมา โดยมีสหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกหลัก เนื่องจากเป็นประเทศผู้ใช้แผงเซลล์แสงอาทิตย์อันดับต้นๆ ของโลก

ตาราง 1 มูลค่า FDI flow ในตราสารทุนและหน่วยลงทุนจากจีน เรียงลำดับตามสาขาธุรกิจ ปี 2016

สาขาธุรกิจ	ล้านดอลลาร์ สรอ. สัดส่วน (%)
 1 การขายส่งสินค้า	106 34.4
 2 กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	98 31.8
 3 การผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์	54 17.5
 4 การผลิตผลิตภัณฑ์ยาง	38 12.5
 5 การผลิตไฟฟ้า	25 8.1
 6 ที่พักแรมระยะสั้น	2 0.6
7 อื่นๆ	-15 -4.8
รวมมูลค่า FDI จากจีน	308 100

หมายเหตุ: เครื่องหมายลบในสาขาอื่นๆ เป็นผลจากการขายตราสารทุนและหน่วยลงทุนของจีนในบางสาขาธุรกิจ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

2) กระจายความเสี่ยงในการลงทุน จากกรณีที่เศรษฐกิจจีนชะลอตัวในช่วงที่ผ่านมา ทำให้นักลงทุนจีนมองหาแหล่งลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะใน

ภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ตลาดในประเทศจีนค่อนข้างซบเซา และเกิดภาวะอุปทานล้นตลาด (oversupply) ทำให้เงินกระจายการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ไปในหลายๆ ประเทศ รวมถึงไทยที่ในปี 2016 จีนมีการลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์สูงสุดเป็นอันดับ 2 จากทุกสาขาการลงทุนของจีนในไทยทั้งหมด (ตาราง 1) โดยมีทั้งการลงทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่อสังหาริมทรัพย์ และการซื้ออสังหาริมทรัพย์ของบุคคลธรรมดา อย่างไรก็ตาม มูลค่าดังกล่าวก็ถือว่ายังไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุนจากประเทศอื่นๆ โดยในปี 2016 ไทยมียอดคงค้างการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์จากสหรัฐฯ ฮองกง และสิงคโปร์ เป็นผู้ลงทุนสูงสุด 3 อันดับแรก ขณะที่จีนเป็นเพียงผู้ลงทุนอันดับที่ 12

3) ร่วมดำเนินโครงการกับภาครัฐ จากความร่วมมือในโครงการก่อสร้างพื้นฐานของภาครัฐระหว่างไทย-จีน ทำให้มีเงินลงทุนในธุรกิจกิจกรรมก่อสร้างเพิ่มขึ้น ซึ่งในอนาคตหากมีการพัฒนาระดับความร่วมมือขึ้นโดยเฉพาะโครงการรถไฟความเร็วสูงน่าจะช่วยให้เงินลงทุนในธุรกิจก่อสร้างจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ธุรกิจกิจกรรมก่อสร้างของจีนยังขยายธุรกิจไปนอกเหนือจากการก่อสร้างโครงการของภาครัฐด้วย โดยส่วนใหญ่อยู่ในรูป sub-contract ต่อจากผู้รับเหมาของไทยเพื่อเข้ารับเหมาก่อสร้างอาคารและคอนโดมิเนียม

4) ตอบสนองอุปสงค์จากจีนโดยเฉพาะจากภาคการท่องเที่ยว ตามความนิยมออกมาท่องเที่ยวต่างประเทศที่ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวจีนทั่วโลกเพิ่มสูงจาก 57 ล้านคนในปี 2010 เป็น 135 ล้านคนในปี 2016 หรือเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าภายในระยะเวลา 7 ปี ส่งผลให้ผู้ประกอบการและนักลงทุนจีนขยายการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการและการท่องเที่ยวมากขึ้น สำหรับประเทศไทยนั้นถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมแห่งหนึ่งของจีนโดยในปี 2016 ไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวจีนเดินทางมา 8.8 ล้านคน จึงทำให้มีกลุ่มผู้ประกอบการเข้ามาลงทุนในภาคบริการมากขึ้น เช่น ในธุรกิจการขายส่งสินค้าและที่พักแรม (ตาราง 1)

3.2 ผลกระทบจากการลงทุนของจีนต่อไทย

การเข้ามาลงทุนที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการจีน มีส่วนที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ในแง่ของการเพิ่ม

เม็ดเงินลงทุนและสร้างรายได้ให้กับธุรกิจเกี่ยวเนื่อง รวมทั้งเจ้าของปัจจัยการผลิต อย่างไรก็ตาม การเข้ามาลงทุนของผู้ประกอบการจีนอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่สำคัญ เช่น

- **ความเสี่ยงจากการกระทำผิดกฎหมายต่างประเทศ (anti-dumping)** เนื่องจากการลงทุนในต่างประเทศของจีนส่วนหนึ่งเพื่อใช้เป็นฐานการผลิตส่งออก และหลีกเลี่ยงอัตราภาษีสูงจากกฎหมาย anti-dumping โดยเฉพาะในสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ซึ่งหากผู้ประกอบการจีนยังคงใช้นโยบายเดิมในการส่งออกสินค้าในราคาที่ต่ำกว่าทุนหรือราคาที่ขายในประเทศไทย อาจทำให้ไทยซึ่งเป็นฐานการผลิตได้รับผลกระทบและโดนเรียกเก็บภาษีในอัตราสูงตามกฎหมายต่างประเทศได้เช่นกัน
- **ความเสี่ยงในเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน โดยเฉพาะในภาคอสังหาริมทรัพย์** แม้ว่ามูลค่าเงินลงทุน FDI ในภาคอสังหาริมทรัพย์จากจีนจะยังมีมูลค่าไม่สูงมากนัก และการลงทุนของบุคคลธรรมดาที่ซื้อที่อยู่อาศัยแนวสูงจะมีส่วนช่วยดูดซับอุปทานส่วนเกินที่มีในภาคอสังหาริมทรัพย์ไทยได้ แต่ในขณะเดียวกัน กลุ่มนิติบุคคลของจีนที่เข้ามาลงทุนเพื่อจัดตั้งบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์กลับเป็นการเพิ่มอุปทานในตลาด อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐที่ห้ามไม่ให้ต่างชาติถือครองที่ดิน และจำกัดสัดส่วนความเป็นเจ้าของของผู้ประกอบกิจการต่างชาติในบริษัทและห้ามซื้อที่อยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยประเภทคอนโดมิเนียมเกินร้อยละ 49 สามารถช่วยลดทอนความเสี่ยงในภาคอสังหาริมทรัพย์ได้ในระดับหนึ่ง

4. บทสรุป

การปฏิรูปนโยบายทางเศรษฐกิจของจีนแม้จะทำให้ไทยได้รับผลกระทบเชิงลบผ่านการค้าระหว่างประเทศที่ชะลอตัวบ้าง แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่านโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้ไทยได้รับผลกระทบเชิงบวกด้วย ผ่านเม็ดเงินลงทุนโดยตรงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในฐานะที่ไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่จีนให้ความสำคัญ โดยจีนมีวัตถุประสงค์การลงทุนในไทยเพื่อใช้เป็นฐานการส่งออกมากที่สุด และบางส่วนเป็นการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน ตลอดจนการลงทุน

เพื่อตอบสนองอุปสงค์จากจีนในภาคการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในระยะหลังรูปแบบการลงทุนโดยตรงของจีนมีการกระจายตัวทั้งในเชิงประเภทและขนาดของธุรกิจมากขึ้น แม้ล่าสุดทางการจีนได้เพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาอนุมัติเงินทุนไหลออกมากขึ้น แต่คาดว่ากระแสการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของจีนจะยังคงมีอยู่แต่จะเน้นการลงทุนที่มีคุณภาพมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเข้ามาลงทุนของจีน ภาครัฐจึงควรดำเนินมาตรการทั้งเชิงรับและเชิงรุก เช่น การส่งเสริมการลงทุนอย่างมีเงื่อนไข โดยให้น้ำหนักกับกิจการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงพร้อมกันกับการสร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี รวมทั้งควรมีการติดตามความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งจากความเสี่ยงจากการกระทำผิดกฎหมาย anti-dumping และความเสี่ยงด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินจากการเข้ามาลงทุนในภาคอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ เพื่อให้การเข้ามาลงทุนของจีนเป็นการลงทุนที่มีคุณภาพ และช่วยสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยในระยะยาวต่อไป

References:

- ASEAN. (2015). “ASEAN Investment Report 2015: Infrastructure Investment and Connectivity”.
- Davies, K. (2013). “China Investment Policy: An Update”. OECD Working Papers on International Investment, 2013/01, 34-55.
- Ernst and Young. (2015). “Riding the Silk Road: China Sees Outbound Investment Boom”. Outlook for China’s Outward Foreign Direct Investment, March 2015.
- Garcia-Herrero A., Xia L., and Casanova C. (2015). “Chinese Outbound Foreign Direct Investment: How Much Goes Where After Round-tripping and Offshoring?”. BBVA Research Working Paper No. 15/17
- KPMG and the University of Sydney China Studies Center. (2015). “Demystifying Chinese Investment in Australia”.
- KPMG Global China Practice. (2015). “China Outlook 2015”.
- Li, M., Ruangkanjanases A., and Chen C. (2014). “China’s Foreign Direct Investment in Thailand-Current Status and Future Prospects”. International Journal of Trade, Economic and Finance, 5(4) (2014).
- Sauvant, K. P. (2014). “China’s Regulatory Framework for Outward Foreign Direct Investment”. China Economic Journal, 7(1) (2014), 141-163.
- Scissors, D. (2015). “China’s Investment in the World Increasing, Not Soaring”. American Enterprise Institute.
- Suvakunta. P. (2010). “China’s Go-out Strategy, Chinese Foreign Direct Investment in Thailand”. Thailand Law Journal 2010, 13(1), 116-146.
- Tiezzi, S. (2014). “China Urges Companies to ‘Go Global’”. Retrieved March, 2016, from <http://thediplomat.com/2014/12/china-urges-companies-to-go-global/>
- Tiezzi, S. (2015). “China Invests in the World”. Retrieved March, 2016, from <http://thediplomat.com/2015/06/china-invests-in-the-world/>
- Unctad. (2015). “World Investment Report 2015- Reforming International Investment Governance”.
- World Economic Forum (2016) “The Global Competitiveness Report 2016-2017”.

“ทำความเข้าใจแผนแม่บทเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ”. (2012). นิตยสารพระสยาม ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2555.

พิทวัส พูนผลกุล. (2015). “เส้นทาง การปฏิรูปเศรษฐกิจจีนสู่ “New Normal””, Focus and Quick (FAQ) Issue 103, ธนาคารแห่งประเทศไทย, สิงหาคม 2558.

คณะผู้เขียนขอขอบคุณหลายท่านในสายนโยบายการเงิน โดยเฉพาะส่วนดูแลการชำระเงิน คุณวัศยา ลี้ธรรมมทิศ คุณปราณี สุทศศรี คุณพรพินันท์ ฉันทภักดีพงศ์ คุณสุชานัน จุนอนันตธรรม และคุณพัฒน์นรี อุดมะ สำหรับหัวข้อและข้อคิดเห็นต่อการพัฒนาต้นฉบับและทำให้บทความนี้สมบูรณ์ขึ้น

Contact authors:

ชลิตา แท่งเพชร
 เศรษฐกรอาวุโส
 ส่วนดูแลการชำระเงิน
 ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค
ChalidaT@bot.or.th

วรีณี วงศ์ไธ
 ผู้วิเคราะห์อาวุโส
 ทีมพัฒนาสถิติเศรษฐกิจในประเทศ
 ฝ่ายสถิติและจัดการข้อมูล
WarineeW@bot.or.th

